ЩОДО СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Вікторія Русланівна БІЛА,

кандидат юридичних наук, доцент, заступник начальника факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції з навчально-методичної роботи Університету державної фіскальної служби України

Організаційні форми виконують ряд важливих функцій у публічному адмініструванні – вчинення підготовчих дій для прийняття обґрунтованого управлінського рішення, доведення його змісту до виконавців, забезпечення належного функціонування органів публічної адміністрації та практичної реалізації покладених на них функцій.

Іноді такі форми іменують не правовими, що знаходить справедливу критику у літературі. Дослідники справедливо зауважують, що навіть тоді, коли йдеться про організаційні способи зовнішнього вираження владно-розпорядчого впливу, порядок втілення яких визначений наукою або усталеною практикою, мінімальною основою для вчинення таких заходів має бути відповідний компетенційний припис [1, с. 35].

Втім дискусія щодо організаційних форм не обмежується сферою термінології. Так, на думку С. В. Пєткова, організаційні форми є предметом дослідження науки державного управління, а адміністративне право має зосередити свої зусилля на вивченні правових форм [2, с. 56]. І. В. Патерило до інструментів діяльності публічної адміністрації віднесено лише ті з них, призводять до правових наслідків – виникнення, зміни й припинення адміністративно-правових відносин, та можуть бути предметом

© Біла В. Р., 2019

адміністративного позову [3, с. 23, 4, с. 98]. Аналогічний підхід відображено у навчальних видання з адміністративного права останніх років [5, с. 253–259, 6, с. 144].

Незаперечуючи необхідність переосмислення предмету дослідження науки адміністративного права у контексті форм публічного адміністрування вважаємо за необхідне вказати на таке. Організаційні форми на думку багатьох адміністративістів юридичних наслідків не викликають. Однак, як справедливо вказує М. В. Пучкова, організаційні та матеріально технічні форми неоднорідні за своїм призначенням та функціями, і використання окремих з них може спричиняти настання юридичних наслідків [7, с. 22]. На таку властивість організаційних форм звертав увагу ще Б. М. Лазарев [8 с. 186]. Перш за все йдеться про засідання колегіальних органів виконавчої влади, місцевих рад, конкурсних та дисциплінарних комісій у сфері державної служби. Саме під час застосування таких організаційних форми безпосередньо формується управлінське рішення, що у подальшому отримує форму нормативного, індивідуального акту, адміністративного договору, іншого юридичного документу, що має юридичне значення [7, с. 29]. Причому законодавець визначає окремі види засідань колегіальних суб'єктів адміністративного права як обов'язкову форму їх діяльності. Так, стаття 46 Закону України «Про місцеве самоврядування» встановлює, що «сільська, селищна, міська, районна у місті (у разі її створення), районна, обласна рада проводить свою роботу сесійно. Сесія складається з пленарних засідань ради, а також засідань постійних комісій ради» [9], відповідно до статті 12 Закону України «Про Антимонопольний кабінет України» формою роботи Антимонопольного комітету України, адміністративних колегій Антимонопольного комітету України, адміністративних колегій територіальних відділень Антимонопольного комітету України є їх засідання [10], частина 2 статті 41 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» визначає, що Кабінет Міністрів України відповідно до Конституції та законів України здійснює свої повноваження шляхом прийняття рішень на його засіданнях більшістю голосів від посадового складу Кабінету Міністрів України [11], частина 1 статті 51 названого закону визначає, що постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України приймаються на засіданнях Кабінету Міністрів України шляхом голосування більшістю голосів від посадового складу Кабінету Міністрів України [11]. Аналогічні приписи щодо

© Біла В. Р., 2019

організаційної форми реалізації владних повноважень встановлені для всіх колегіальних органів публічної адміністрації.

В даному випадку очевидним є не лише тісний зв'язок між організаційними та правовими формами [7, с. 29], однак і юридичне значення організаційної форми, наслідки прийняття управлінських рішень поза її межами. Так, стаття 2 Кодексу адміністративного судочинства України визначає спосіб (процедуру) прийняття рішення, вчинення дії як елемент їх існування у правовій формі і встановлює обов'язковість його перевірки під час розгляду справ щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративними судами [12]. У цьому зв'язку форми організації діяльності колегіальних органів стають частиною правових форм публічного адміністрування. Т. О. Коломоєць звертала увагу на існування структурної форми діяльності публічної адміністрації, що, на думку вченої, передбачає здійснення дій, спрямованих на створення, вдосконалення організаційної структури суб'єктів публічної адміністрації [13, с. 173]. Вважаємо, що в межах структурних форм доцільно розглядати і зовнішнє вираження способу організації прийняття управлінських рішень колегіальними суб'єктами публічної адміністрації.

Список використаних джерел

1. Яковлєв І. П. Форми і методи публічного адміністрування у державній митній справі : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2016. 224 с.

2. Пєтков С. В. Теорія адміністративного права : навч. посіб. Київ, 2014. 304 с.

3. Патерило І. В. Адміністративно-правові інструменти діяльності публічної адміністрації : автореф. дис. … докт. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2015. 35 с.

4. Патерило І. В. Проблеми сучасного розуміння інструментів діяльності публічної адміністрації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. Вип. 12. С. 97-100

5. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право : навч. посіб. за заг. ред. Р. С. Мельника. Київ, 2014. 376 с.

6. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.

7. Пучкова М. В. Формы государственного управления: понятие и их общие признаки. *Труды Института государства и*

© Біла В. Р., 2019

права Российской академии наук. Обл. Государство и право. Юридические науки. 2015. Вип. 4. С. 17-35

8. Лазарев Б. М. Государственное управление на этапе перестройки : учебник. Москва, 1988. 320 с.

9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр (дата звернення 01.12.2019).

10. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26 лист. 1993 р. № 3659-XII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12 (дата звернення 01.12.2019).

11. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18 (дата звернення 01.12.2019).

12. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n11711 (дата звернення 01.12.2019).

13. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. К. : Юрінком Інтер, 2001. 576 с.